

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi naj se pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26/I

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane celoletno z mesečno prilogo „Mladi Korotan“ RM 5.—
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Domovina pozdravlja sinove-vojake.

Vojaška proslava slovenske narodne družine na Štefanovo.

Naša narodna družina je obhajala letos svojevrsten božič. Sicer običajne kulturne prireditve po naših vasi so se umaknile prirčni proslavi sinov-vojakov slovenske domovine. Naše misli in naši pozdravi so med prazniki, slavečimi v betlehemske Detecu utelešeno božjo ljubezen, hiteli k našim vojakom, raztresenim na vojnih oporiščih in bojiščih od skrajnega Kirkenesa v deželi polnočnega sonca pa do Biskajskega zaliva in španske meje ter predelov Velike Nemčije. Kakor ljubeča mati je domovina v duhu objela svoje ljubljence v vojaški suknji in jim pritisnila na čelo topli poljub božične ljubezni in božičnega miru.

V slavnostno okrašeni dvoranci celovškega narodnega doma so se zbrali h proslavi zastopniki prav vseh slovenskih krajev dežele — prosvetni vodje, načelniki slovenskih zadrug, zaupniki in ostali delegati. Za njihovo število bi bila komaj zadostovala velika mestna dvorana. Za Koroško pristojna vrhovna vojaška oblast je znala ceniti pomen slovenske vojaške proslave v Celovcu in je nanjo odredila svojega zastopnika. Z velikim zadoščenjem so predstavniki slovenske narodne družine na Koroškem v imenu svojih padlih, odlikovanih in službečih sinov pozdravili dobrohotno kretno nemške vojaške komande in jo z veseljem vzeli na znanje.

Pozdravne besede podpredsednika SPZ.

Proslavo je otvoril podpredsednik Slovenske prosvetne zveze g. Janko Ogriš s pozdravom zastopnika nemške vojske g. Ltn. Stefaniju, mu v jedrnatih besedah razložil vsebino prireditve slovenske prireditve ter se nato obrnil do zastopnikov in jim dejal:

„Slovenska prosvetna zveza Vas je povabila na proslavo vojakov-Slovenec. S svojim mnogoštevilnim odzivom dokazujete, da se naš narod zaveda samoobsebi umevne dolžnosti: v skromni, a prirčni prireditvi hočemo v duhu povezati slovenskega vojaka z njegovo domovino, poklonili se bomo spominu naših padlih junakov, počastili naše odlikovance in nudili sinovom v sivi vojaški suknji ono notranjo oporo, ki je nujen predpogoj njihove vztrajnosti in njihovega idealizma. Domovina ne sme nikdar prezreti, da so njeni vojaki hkrati najveličastnejši dokaz naše državljanske zvestobe, potrjene s krvjo in brezprimernim junaštvom, in obenem najsilnejše bodrilce k slovenski narodni značajnosti. Kakor veliko pismo je ta prireditev našim sinovom v Norveški, Franciji in v delih velike naše države in v pismu je najdragocenejša, kar imamo: naša materna beseda in naša slovenska pesem. S pesmijo in besedo pozdravlja domovina svoje sinove-vojake in jih zagotavlja, da bo s svojim srcem in s svojo mislijo vsikdar pri njih, ki so njeni najdražji in najljubši sinovi. Naj ohranijo tudi oni zavest slovenske narodne pripadnosti in naj domovini ob svojem povratku poklonijo svoje sile in svojega duha!“

Postavni brnški moški zbor je otvoril pevski spored s pesmijo „Oj ta soldaški boben“, udarno in spet mehko se je ta čudoviti spev slovenskega vojaka razlil po dvorani in pričaral pred oči občinstva nevidno sliko sinov v sivi suknji. In že mu je v pesmih mogočnega osrednjega zbora odgovarjala melodija domovine v

mehki dekletovi prošnji in materni tožbi za fantom-vojakom, „ki se od vseh spozna“, za katerega dečla povila bo pušelček zal, „da ga bo nosil v trajen spomin in se bo troštal z njim“. Še je prosila pesem za nje „tam za turškim gričem, kjer je dost fantičev, ki se za nas vojskujejo“, nakar je brhka Rožanka zčila vso bol slovenskih deklet v prelepo Gregorčičevo „Dekletova molitev“ in drhte prosila blagoslova zanj, za ženina-vojaka. Župančičev „Razgovor“ med materjo in sinčkom o očetu na fronti, ki „še večeraj je pisal, da je zdrav“ in je sinko z njim v sanjah prebiral „drobne jagode rdeče, rdeče“ in sta molila „na strašni rožni venec ta iz njegovega srca“, je razgrinjal bolest od vojne najbolj prizadetih. Recitacija „Smrt hitreje leti“ pa je bila kakor trd odjek sodobne vojne, odigravajoče se še nad in pod zemljo. Spet je osrednji zbor povezal raztresene utise in jih ubral v pretresljivo tožbo zapuščenega dekleta. „In Marija je mimo šla, mi! ga pogledala: Fantič, le gori vstan, greva za Jezusam!“

Počastitev padlih in umrlih sinov.

Prireditve je dosegala svoj višek. Pred ploščo padlih in umrlih slovenskih junakov je bila zbrana družina dunajskih akademikov, dvorana se je dvignila h počastitvi v večnost odišlih sinov. Trdo so padale besede govorilca akademike družine o veličini življenjske žrtve, globoko v sree zbranega naroda so pisale imena sinov slovenskih mater, ki so žrtvovali domovini svoje življenje:

Uffz. Albin Olip,
Uffz. Jožef Galob,
Uffz. Mihael Schwarz,

Gefr. Lovrenc Piček,
Gefr. Lipej Pečnik,
Gefr. Štefan Česnik,

Vojak Ivan Golzer,
Vojak Jožef Kofler,
Vojak Jožef Sluga,
Vojak Alojz Miklavc,
Vojak Gregor Primik,
Vojak Peter Paul,
Vojak Janez Kelich,
Vojak Karol Petelin,
Vojak Edvard Izop,
Vojak Franc Melinc,
Vojak Anton Meliha,
Vojak Valentin Kopajnik,
Vojak Filip Fritz.

„Padli ste, da bi živel naš narod, da bi živila domovina!“ jim je zaklical preko groba zbor akademikov in v imenu vsega naroda izgovoril veliko zaprisego:

„Je žrtev vaša večna, neumrljiva, ker večni je i cilj, ki zanj ste se borili: da bi zavladal večni mir na zemlji in pravica enaka za rodove, da bi propadli zloba, laž in vse objela bi ljubezen, da narod narodu bil brat! Slava vam, junaki!“

„Oj Doberdob, slovenskih fantov grob“, slovenska vojaška žalostinka, se je po brnškem zboru pridružila molitvi in zaprisegi za padlimi in umrlimi Slovenci-vojaki.

Besedo je nato povzel zastopnik nemške vojske. Uvodno je omenjal, da mu ni bilo težko izvršiti povelja njegove komande in priti v krog Slovencev, ker je i njemu tekla zibelka

sredi slovenske zemlje in so mu tod njegovi svojci.

V nadaljnjem je izvajal predzgodovino sedanje vojne ter v izbranih besedah poudarjal veličino nemškega razvoja iz leta 1933 do danes, ki je odpravil sramoto nečastnega miru, odstopil brezposelnost in ki jamči s Führerjem kot porokom za novi, boljši mir.

Sledil je govor osrednjega zastopnika S. P. Z., ki je po kratkem nemškem uvodu, naslovljenem na navzočega zastopnika nemške vojske nagovoril navzoče narodne zastopnike sledeče:

Govor osrednjega zastopnika SPZ.

„Spoštovani delegati slovenske Koroške!“

Vsaka vojna in tako tudi sedanja terja žrtve, velike žrtve. Doprinaša jih domovina s pritrgovanjem in štednjo, s podvojenim delom v gospodarstvu in s svojim prispevkom vojni socialni akciji. Brezprimerno večje žrtve doprinašajo v vojni fantje in možje na fronti, v vojaški suknji, ki zastavljajo za svojo domovino svoje zdravje, svoj poklic in tudi svoje življenje. In težki so udarci usode za družine, ki izgubijo v vojni svoje očete, može ali sinove. A vojna je potrebno zlo, v vojnem času se čistijo in prerajajo narodi za lepšo bodočnost. Ljudstva se v vojni otrešajo tuje, nepotrebne, notranje in zunanje navlake in pripravljajo za novo, poglobljeno življenje. — To velja prav posebno o sedanjí vojni.

V ozadju sodobnih front in bojnih porov je preloim časov. Stari svet namo-posvetnjaštva, razkrajajoče osebnost samopašnosti, gospodarskega kapitalizma in mednarodnega imperializma zahaja — zahaja v krčih in trpljenju. Poraja se sredi front novi vek, stoletje novih vrednot in novih vzorov.

Poglejmo okoli sebe: danes se v Evropi veliko govori in razmotriva o narodu in narodnosti. Narodnim interesom se udinjata nova kultura in novo gospodarstvo, narod nastopa kot zapovednik nove pravosti in socialnosti, narod vsiljuje vsakomur brezpogojno zapoved složnosti in vzajemnega dela. Pri velikih narodih je ta silni preokret viden tudi na zunaj v organizaciji, uniformi, udarni pesmi, četverostopu, pri malih v poglobljeni duševnosti, v bolj zbrani molitvi in ubrani melodiji.

Kmetje in delavci slutijo novi vek, svoj čas. Dosedanji jim je bil nenaklonjen. Kmet je pritrjal na rob propada in ga opravil za zadnji kos njegove stanovske časti. Delavca je ponižal v blago in mu zapravljal njegovo človeško dostojanstvo. Z zadoščenjem smeta kmet in delavec zreti, kako padajo s tronov nedavni maliki kapitalizma in da prehaja težišče narodnega življenja spet na delo in delovnega človeka.

Prvi klicarji novega časa pa so vojak! Oni stojijo kakor ob zibelki novega sveta. Domovina jih je postavila v svojo prvo službo in terja od njih pripravljenost za vsakršno žrtev. Če prečesto prihajajo veliki možje iz streških jarkov in prvih bojnih črt — tudi Führer Adolf Hitler je bil najprvo vojak na fronti — in obnavljajo svoj idealizem in svojo požrtvovalnost v dobi zopetnega miru. Vsem vojakom pa je lastno, da dozori ob disciplini in žrtvi v cele može, katerim je življenje odkrivalo svoje zadnje tajne in skrivnosti.

Tudi mi Slovenci smo narod bodočnosti? En sam pogled nazaj in na preostanke zastarele miselnosti nam kaže: minula doba ni bila naša doba. Svet nas je preziral in zapostavljal v naši kulturni pravici. Rogal se je idealizmu

naših slovenskih vrst in delil nagrade in poklone nezvestim sinovom našega naroda. In treba je bilo brezprimerne požrtvovalnosti naših očetov in voditeljev, da je ostala slovenska narodna občestvenost in z njo legitimacija naše narodne biti izpričana in dokazana. Med nami Slovenci je največ kmetov in delavcev, ponižanih in razžaljenih v svojem stanovskem in človeškem dostojanstvu. In kar velja o velikih narodih, velja tudi za nas: **narodi bodo ali narodi kmetov in delavcev ali pa jih ne bo!**

Najlepši in najsilnejši dokument naše slovenske bodočnosti so naši vojaki! Za domovino zastavljajo svoje zdravje, svoje sile in svoje življenje. Vzglede so neizmerne požrtvovalnosti, nesebičnosti in službe občestvu. Naši vojaki so resnično sinovi svobodnih slovenskih kmetov, ki so si nekoč sami v svoji besedi volili svoje vojvode. Potomci so hrabrih naših prednikov, ki so se srdito upirali krvoločnemu Turku — potomci naših narodnih junakov Mirka, Davorina in prijateljev. Sinovi so onih kmetov, ki so v dobi temnega fevdalizma dvignili prapor stare pravde in šli z orožjem v boj za stanovsko čast in pravico.

Domovina prištevaja vojake med svoje prve sinove. V vrstah onih so, ki so umirali za njeno kulturo in zemljo, in najprimernejši odgovor na vse domneve naše politične nezanesljivosti in brezodgovornosti. Častili jih bomo s pomenanjem njihovih vrlin, zavedajoč se, da je njihova pot najboljša pot v bodočnost. Služba narodu bodi naše geslo, služiti narodu s celim srcem in z vsemi svojimi silami bodi cilj našega delovanja in življenja. V tem bodi hkrati dejavna zahvala slovenskim vojakom, da jim za njihov povratek domov pripravimo toplo, domače, slovensko ognjišče. Da se po trdi borbi ogrejejo ob topli materni besedi, ob naši lepi pesmi, ob naši podvojeni kulturni volji.

Slava padlim junakom! Zastopniki, ko pridete domov, povejte vsakomur, da so umrli, ker je tako velevala postava. Padle naše sinove izdaja, kdor bi se še drznil dvomiti o naši zvestobi napram veliki domovini. Duh junakov pa naj med nami živi na veke!

Čast odlikovancem! Živ dokaz so nam, da je tudi naš narod narod vojakov, rod borcev in mučnikov, kadar je treba braniti ime in pravo svoje domovine!

V padlih in odlikovanih sinovih časti slovenska domovina vse služeče vojake slovenske narodnosti. Njihova vestnost in disciplina, požrtvovalnost in njihov ponos bodijo vzor slovenske narodne discipline in slovenske narodne zavesti.

Živi, živi duh slovenski, duh nesebične ljubezni in dejavne zvestobe vzvišenim vzorom naroda in domovine! Bodi živ na veke!“

Po kratkem odmoru so se spet vrstile pesmi osrednjega, dekliškega in moškega zbora, na edinstven način ponazorujoče čustveno povezanost domovine z njenimi vojakmi in zvestobo vojakov do njihovega materega naroda. Ponosna izpoved v himni „Slovenec sem!“ je svojevrstno, odlično uspelo prireditev zaključevala v melodiji, vodja proslave pa je tolmačil čustva navzočih in v duhu prisotnih vojakov z zahvalo vsem sotrudnicam in sotrudnikom, zastopnikom društev in načelnikom ter v njihovem imenu dostavil sledečo pomembno prošnjo: „Naj ostanejo naša srca in vse naše družine še zanaprej povezane s sinovi-vojaki! Naj bo domovina tudi poslej kakor mati, ki družini in objema v svojem krilu vse svoje otroke in predvsem najdražje ji sinove! Živeli slovenski vojaki!“

Okno v svet

Angleška vlada je tudi preko praznikov prepovedala zvonjenje s cerkvenimi zvonovi.

100 milj. levov je dovolila bolgarska vlada za gradnjo novih pristanišč ob Donavi in Črnem morju.

Novi angleški zunanji minister je postal Eden, lord Halifax pa je prevzel poslaniško mesto v Washingtonu.

V Braziliji vlada v tem času nenavadna vročina. Temperatura je v glavnem mestu dosegla do 33 stopinj toplote.

Ogrski zunanji minister grof Czaky je nevarno zbolel in ga zastopa min. predsednik Teleki.

Sredi januarja dospe v Budimpešto jugoslovanski zunanji minister Cincar-Marković h podpisu pogodbe o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Ogrsko.

Na predbožični večer je po radiu govoril Churchill. Govor je bil naslovljen na italijansko ljudstvo, naj zapusti dučjeja Mussolinija. Italijanski listi so njegove izjave ogorčeno zavrnil, češ, naj raje bodri svoj lastni narod.

V peruanskem mestu Kusko so odkrili starodavno mesto Inkov, katerega stavbe vzbujajo veliko zanimanje staroslovcev.

18. t. m. poseti Beograd 40 ogrskih parlamentarcev vseh strank. Poset je dokaz ozkega sodelovanja med obema državama.

Poljski maršal Rydz-Smigly, ki je bil doslej interniran na gradu Dragoslavele v Rumuniji, je pobegnil preko meje najbrže v Anglijo.

Sicilijanskim kmetom-naseljencem je nemški kmetijski minister podaril 25 plemenskih govedi.

Številke izza zadnjega ljudskega štetja v Zedinjenih državah kažejo, da belo plemo v primeri s črnci znatno hitreje nazaduje. Trenutno je desetinka vsega prebivalstva v USA zamorska.

V Moskvi se vršijo nemško-sovjetska gospodarska pogajanja.

Po sovjetskih poročilih je bilo v enem samem četrtletju 1940 v Indiji skupno 100 delavskih stavk, med temi 3 za delavce uspešnih.

Jugoslovanski zunanji minister Cincar-Marković je v nedavnem govoru poudaril jugoslovansko prijateljstvo z državami osišča.

Drž. štabni vodja SA-čef Viktor Lutze je praznoval svojo 50 letnico in bil deležen osebnega Führerjevega obiska.

Angleška vlada razpiše z 2. januarjem notranje vojno posojilo.

Führerju Adolfu Hitlerju je dež. kulturni poverjenik Druml v imenu Koroške poklonil zbirko del koroških pesnikov „Daß wir zusammenstehen“, izdelano v edinstvenem rokopisu.

Jugoslavija in Nemčija sta sklenili pogodbo o ureditvi medsebojnega ob-

mejnega malega prometa in o pobijanju tihotapstva.

Argentiniya je sprejela od Zedinjenih držav 50 milj. dolarjev posojila v stabilizacijo svojega denarja.

Novice iz naše države

Govor ministra Hessa na nemški narod.

Na sveti večer je minister Hess tudi letos nagovoril nemške rojake v in izven Nemčije. Minister je dejal o letošnjem božiču, da povezuje bolj ko kateri koli drugi vse Nemce v eno družino. Spominjal se je padlih vojakov in njihovim družinam zagotovil večno hvaležnost naroda. O položaju je minister omenil, da je oblast zlata končnoveljavno strta, Anglija nima več v rokah svojega celinskega meča, Francije, Evropa od visokega severa do španskih meja je v nemških rokah. Z vsakim mesecem se množi število nemških podmornic in letal, vera v nezmagljivost nemškega orožja je neomajena. Minister je nato pohvalil zadržanje zaledja, ki je ojačeno na zunan in znotraj. „V veri na božjo pravico in svoje pravo bo nemški narod vodil svojo vojno do končne zmage“.

Minister Darré v novo leto.

Ob koncu leta je izdal kmetijski minister Darré poslanico na vse kmete. V njej uvodno navaja, da stoji nemška fronta utrjena od severnega tečaja do Biskajskega zaliva. Anglija že čuti posledice protiblokade. Njen načrt izgladovanja se je izjalovil. **Nemško gospodarstvo je svojo preizkušnjo silajno prestalo. A bodočnost bo zahtevala od kmetov še nadaljnje velike žrtve.** Tudi te bodo kmetje mojstri. Poslanica končuje z ministrovo zahvalo za dovršene naloge in z voščilom za novo leto.

Nemško dijaštvo in vzhod.

Vodja nemških dijakov je izdal poziv, naj nemško dijaštvo nadaljuje svoje obnovitveno delo na ozemlju bivše zapadne Poljske. 600 dijakov se je doslej to posvetilo raznim strokam, z dijaki kot učitelji so ustanovili 100 novih šol, posebno uspešno je bilo delo medicincev, 180 dijakinj je vzorno vodilo otroške vrtce 200 tehnikov je s pomočjo poljskih delavcev gradilo nova stanovanja. To delo, tako poziva dijaški vodja, naj se nadaljuje, da se ustvari nova domovina Nemcem iz Besarabije, Bukovine in Litavije.

Oskrba vojakov na Norveškem.

Nemški listi poročajo o ukrepih za dobro prehrano vojakov na Norveškem. Stalno jih domovina zalaga z zelenjadj, maslom, mesom in sadjem. Dnevno dobivajo ribje olje ter preparate z vitaminom C. V zimi dobijo dnevno po 110 g masti oz. slanine.

Atentat, nameravan na najmočnejšega arabskega kralja Ibn Sauda, je bil pravočasno odkrit. Atentatorji so bili, tako pišejo listi, v angleški službi.

Končno so urejena obsevališča z umetnim višinskim soncem. Zato je pošiljanje zdravil ali vitaminskih preparatov vojakom povsem odvisno.

Prosvetni minister je izdal na šolska vodstva in druga pristojna mesta poziv, naj ščitijo mladino pred škodljivim alkoholom in tobakom. Mladostnikom pod 18 let gostilničarji ne smejo dajati ne žganja in ne drugih alkoholnih pijač. Osebam pod 18 let je nadalje prepovedano na javnih prostorih kaditi. Šole imajo dolžnost, da mladino poučujejo o kvarnih posledicah uživanja alkohola in tobaka.

Vesti iz Jugoslavije

Zadnja pot slovenskega voditelja.

Na uprav kraljevski način se je Slovenija poslovila od svojega nenadomestljivega narodnega borca — **dr. Antona Korošca**. Očividci njegove zadnje poti pripovedujejo o silnih vtisih, ki jih je nudila Slovenija na svoj veliki žalni dan. Slovenski narod je v časti, ki jo je zadnjič izkazal svojemu velikemu sinu, dokazal visoko kulturo svojega srca in duha.

Umrli je veliki Slovenec v svoji mali beograjski hišici na srčni kapi. Vest o njegovi nenadni smrti se je bliskovito raznesla po vsej Jugoslaviji, vsa država je zadržala v tihi žalosti. Od zaslužnega pokojnika se je med prvimi poslovil knez-namestnik Pavle, ki se je ob tej priliki izrazil, da z njim ni izgubil samo velikega državnika, marveč tudi dobrega osebnega prijatelja. Kropit so ga prišli vsi pri jugoslovanskem dvoru akreditirani tuji diplomati, vsi ministri in številni drugi odličniki. Pogrebni spreved, na čelu katerega so nosili kraljev in knezov venec, se je ustavil pred predsedništvom vlade, kjer se je v ime vlade poslovil od prosvetnega ministra minister Vulović, pred kolodvorom pa pomočnik ministra Bogdanovič.

V jutro 16. m. m. se je dr. Anton Korošec vrnil za vedno v svojo Ljubljano. Krsto so prevzeli slovenski fantje v krojih in nato katoliški akademiki, nakar je dolga procesija s prižganimi svečami tiho in moleč sledila za avtom, ki je vozil krsto pred bansko palačo. V črno zastrti slavnostni dvorani slovenske banske uprave je pokojni voditelj sprejemal poslovilne obiske

tisočih in desettisočih. Od ranega jutra do poznega večera se veriga kropilcev ni pretrgala. Molče, s križem v roki, posut v venci in rožami jih je sprejemal on, ki je svoje ljudstvo ljubil kot nihče drug pred njim. Na večer so pokojnikovo krsto prenesli v stolnico, prej pa se je svojemu velikemu zaščitniku pred univerzo poklonil zbor profesorjev in akademikov. Akademiki so nato skozi noč prevzeli častno stražo katafalka pred glavnim oltarjem ljubljanske stolnice.

Žalnih slovesnosti naslednjega dneva so se udeležili najvišji državni odličniki. Med sv. opravilom je imel škof dr. Gregorij Rožman poslovilni govor, v katerem je orisal pokojnikovo delovanje za narod, pri katerem ga je vedno vodil svečeniški duh osebne odpovedi in žrtve. Iz stolnice so nesli pokojnika njegovi najožji sodelavci, vojaštvo je tvorilo častno stražo ob krsti, za njo so šli trije škofi, pokojnikova sestra z nečakom in soprogom, na čelu spreveda pa je korakala častna vojaška četa, za njo gasilci, vrste slovenskih fantov, zastavonoše, slovenska dekleta v krojih, člani Sokola, slovenski dijaki in akademiki, zadaj vsi slovenski župani in brezštevilni drugi zastopniki ter nepregledna množica naroda. Dejali so o pogrebnem sprevodu: tako se pokopujejo kralji!

Na pokopališču je po zadnjem blagoslovu krste govoril lavantinski knez-škof, za njim se je od ranjkega državnika v imenu kraljevske vlade poslovil vodja Hrvatov dr. Maček in nato beograjski župan Tomič, nato minister prosvete dr. Krek in ljubljanski župan dr. Adlešič. Prosvetne organizacije so izrekle svoje slovo po predsedniku dr. Lukmanu, slovenske zadrage po ravnatelju Gabrovšku, Jugoslovanska zadružna zveza po prof. dr. Postiču in akademska mladina po Leskovarju. Zadnjič se je nad grobom zgrnila melodija slovenske žalostinke, narod je v odprti grob izrekel svoj zadnji „Z Bogom“ in zemlja je sprejela, kar je bilo na dr. Korošcu njenega. Njegov duh, duh slovenski, pa bo večno živ!

Še kaj iz Jugoslavije: Hrvatska banovina je dobila pravico v bodoče pobirati več davkov, ki so doslej pripadali državnim blagajni. — V Zagrebu se je kratko mudil min. predsednik Cvetković in dal hrvatskim časnikarjem izjavo, da se že kažejo dobri sadovi hrvatsko-srbskega sporazuma. O zunanji politiki je dejal, da je vseskozi za kraljevino zadovoljiva. — Ljubljanska Prosvetna zveza je založila veliko sliko pokojnega dr. Antona Korošca, ki bo odlej krasila vsak slovenski dom. — V Ljubljani je umrl znani jezikoslovec profesor Karl Omersa, večletni marljivi sotrudnik dijaškega glasila „Mentor“.

Dodlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(15. nadaljevanje.)

„No da, no da!“ se je nasmehnil on usmerjeno. „Ste šetali, gospodični? Tudi jaz, tudi jaz.“

Slavica se je napotila v kuhinjo.

„Mami, strašno sem že lačna.“

Zardela, potna razgreta, je postala rejena gospa Koširjeva ob velikem, okusnem in sijajnem štedilniku za trenutek pri delu in se ozrla na hčerko.

„Jedla bi, seveda. A pri kuhi pomagati se ti ne ljubi.“

„Kaj še ni kuhano?“ je vzkliknila nestrpno Slavica. „Mami, res si kesna. Nikoli nisi točna.“

„Froc!“ se je mirnodušno okrenila gospa Koširjeva. Slavica je sedla na slamnat stol, stegnila noge predse in se zagledala v konce svojih drobnih čevljev.

Gospa Koširjeva je stopila k njej in si položila roke ob boke; v njenih zdravih, rjavih očeh je šinilo hudo-mušno in ljubeče:

„Kdaj boš pametna, Slavica?“

Slavica je planila in je bila očividno huda, razdražena.

„Mami,“ je vzkliknila. „To ti povem in ti povej Heleni: naj me ne zmerja vprico drugih ljudi, da sem otroče.“

„Oh, oh, oh,“ se je smejala gospa Koširjeva. „Ne otroče, frocek si, Slavica, frocek, razumeš!“

„Veš kaj,“ je planila Slavica kvišku, „le zaničujte me; ampak toliko me je še, da ti povem, kako mislim, mami! Vsaj v d o v c a ne bom jemala, kakor si ga ti!“

„Kaj, kaj, kaj?“ se je oglasil tedaj Košir zraven v sobi. Slavica se je zdrila, letela iz kuhinje na vrt in tam stisnila svoje zardelo in solzno obličje v cvetoč rožni grm; sramovala se je in togotila in morala slišati, kako veselo se smeje oče Košir:

„Hahaha, Slavica! Ponovi, ponovi še enkrat!“ Gospod Košir se je nehal nenadoma smejati. Stric Feliče je stopil predenj, se poklonil in rekel:

„Gospod! Da bodo čisti računi med nama! Dovolite, kako visoko je moje premoženje? Imam neke obveznosti! Zelo bi mi ustregli, to se pravi —“

„No, kaj?“ je vprašal Košir resno.

„Denarja rabim, dovolite,“ je rekel mukoma Feliče. Vsa počitost njegovega lica je ugasnila.

Košir mu je gledal z mirno ostro-stjo v obraz in rekel:

„Nič ne skrbi, stari fant. Denar ti je varen. Pa čemu ga rabiš?“

„Obveznosti,“ se je smešil skrajno utrujeno Feliks. Košir je segel v listnico in mu dal bankovec.

„Na!“ je rekel in pristavil: „Zdi se mi, da si začel na stara leta noreti!“

IV.

Slavica je pridrvla vsa razigrana od nekod k Heleni, ki je vezla ob oknu, in je vzkliknila:

„Ampak, Helena! Kaj sve pozabili! Pusti vezivo! Veronikin god je. Voščit morave iti.“

„Res,“ je rekla Helena. „To je pa čudno. Prav nič nisem mislila na to.“ Dvignila se je mirno. Slavica je gostolela vsa nestrpna:

„Pa kaj naj ji nesem za dar? Rože? To ni nič. Albuma nimam nobenega. Rutice? Helena, ne bodi no taka! Reci! Ali imaš ti kaj?“

„Zase imam,“ je odvrnila Helena. Dala ji bom oni po francosko vezani zvezek opernih arij.“

Slavica se je nakremžila:

„Note? Hm! Helena, veš kaj? Dobro! Ti ji daj note. A meni odstopi tisto čašico, saj veš, tisto —“

Helena se je nasmejala:

„Kako vendar? Tista je tvoj dar meni. To je nemogoče.“

„Kupim ti drugo, Helena. Bodi dobra! Saj vidiš, da sem v zadregi.“

„Pa vzemi!“

„Helenček, hvala! Zdaj se pa napravi. Jaz hitim samo še k papanu. Mora mi dati steklenico likerja. Kaj bi s samo čašo! Hiti, pravim. Jaz bom v petih minutah gotova.“

Obletela je vso hišo, izprosila likër, našla strica Feliksa in ga ustavila:

„Striček, danes hoste kavalir. Ali ste dostojni dovolj za posete? Čakajte no, da Vas ogledam.“

Feliče se je dobrodušno smehljaj, ona ga je dvakrat, trikrat obrnila in menila:

„Izborni striček. Tukaj čakajte!“

Nekaj minut pozneje so krenili stric Feliče in sestra preko trga proti Tonejcu. Striček je nosil v okusnem rožnem košku voščilne darove za vizitkami in zaprto kuverto gospoda Koširja. Pred vrati Tonejčevega stanovanja so našli učitelja Sivca v fraku. Rokavice in nekaj skrivnostno v papir zavitega je bil položil predse na ozki tlak in si popravljal trak pri svitcah. Ko je zasljal korake za seboj, se je naglo dvignil in ves zardel. Nerodno je snel strašno nemodni cilinder.

„Gospod Sivec!“ je vzkliknila Slavica. „Isto pot?“

(Dalje sledi.)

Po domovini naokrog

Jaša in njen rod.

Na dvorišču se je sunkovito zaganjala ledena, ponočna burja in je kakor z biči udrihala po snegu, da se je v štrinah pršil preko slamnatih streh. Jaša, velika psica, ni spala; ležala je pred svojo kobilo pred hlevom na ušvi slami in je cvilila. Jaša je bila velika kakor tele; ni bila lepe in plemenite pasme. Njen trup je bil zavaljen, močan; dlaka skuštrana in umazana, v gobcu so ji sršeli ostri zobje; nobenega tujca ni spustila na dvorišče, nihče se je ni smel dotakniti, samo gospodar jo je smel po mili volji brcati. Sredi mrzlega januarja je Jaša povrgla mlade, kar štirinajst migetajočih psičkov je bilo. Njen gospodar pa je bil prišel in je vpričo nje pograbil drugega za drugim in je z njimi odšel — in le dva ji je bil pustil. Kar je počel njen gospodar, je bilo vse dobro. A čez nekaj dni nato je v spanju potlačila enega od obeh mladičev, in čeprav je edinega, ki ji je ostal, še tako negovala: bolehati je začel v februarški vlagi, in predvčerajšnjim jutraj, ko je vse zmrzovalo, je ležal brez življenja ob trebuhu matere. Zdaj jo je skelelo nepotrebno mleko v sescih, zdaj je Jaša nemirno begala po bednem kmečkem dvorišču in iskala svoje otroke, ki so bili izginili.

Tedajci je psica napela ušesa in je nepremično prežala v žvižganje snežnega meteža. Nekaj kokoši je zakokodajskalo v hlevu, potem so krave zažvenketale z verigami, nato je zagrmelo prestrašeno mukanje živine v noč. Jaša je smrknila, dlaka se ji je naježila, odzvala se je z jasnim, odmevajočim klicem, češ: „Gospod, zbudi se! Gospod, volk je v hlevu! Ven pridi, gospod!“

In bojevito je psica ščuvala okrog hleva, ki se je iz njega razlegalo mukanje krav. V hiši se je posvetilo, hlapci so že pograbili za krepelce, sekire. Napol oblečen je pritekel venkar gospodar s svojo staro puško iz vojne. „Brž laterne semkaj!“ — „Hov, hov, gospod, volk je v hlevu!“

Ena od strohnelih, napol razbitih hlevskih lin je bila zamašena samo s slamo, in v viharu, hrupni temini je psica vohala sled, po kateri se je bil volk priplazil. Slama je bila skoraj vsa izpuljena iz line. Brez bojazni, srdito sikajoča in bojaželjna, je Jaša prerinila svojo veliko glavo, sprednje tace in mogočne prsi skozi ozko odprtino. Vonj po sveži krvi ji je udaril v nosnice, smrdelo je po volku, krave so mukale, besno je tulil bik, njegove verige so rožljale, kure so frfotale skozi temino in se zaletavale v hlevske stene. Toda iz zadešnjega kota, kjer sta imela oba teleta svoje ležišče, sta se iskriili dve zeleni volčji zenici . . .

Renčeni in prihuljeni, nasršene dlake, režečega zobovja se je Jaša plazila proti svojemu sovražniku. Volk je nepremično čakal v kadeči se krvavi brozgi teleta, ki ga je bil podr. Ko je bila psica tik njega, se je počasi umikal do stene: tam je Jaša planila nanj.

Zunaj so ljudje skozi hrumenje besneče živine slišali hripavo lajanje in kako sta zveri druga drugo naskočile. Znotraj je volk zasadil zobe v Jašine kosmate prsi. Druga v drugo zagrizne sta se obe boreči se živali trkljali po hlevu, kopita živali so zadevala psico in volka — in za hip, preden so gospodar in hlapci butnili v vrata, jih odprli in z laterami in orožjem planili noter, je vse pretresel visok, ko britev oster smrtni glas. V svitu laterne je stala Jaša vsa okrvavljena, drhtečih lakotnic, pred svojim, trepetljajajočim najočim nasprotnikom, ki ga je čudno ovohavala. Volk je bil majhna, sirotina, napol sestradana volkulja . . .

Hlapec je obrnil sekiro in je razbil lobanjo poginule zverjače. — in drugi so od veselja zatulili, ko je psica srdito nalajala tega hlapca. „Prav, prav Jaša, pridna si! Si ga sama premagala, nisi potrebna pomoči zraven!“

Hvala Bogu, škoda ni bila velika! Živina se je kmalu pomirila. Hlapci so si zavijali rokave, pograbili nože in se spravili na pojemajočega teleta, da bi ga zaklali in razdeljali. „Lejte no, mlada volkulja je bila to, pa hudo revna, in Jašini zobje so ji kožo razcefrali.

Hehej, lejte si no, volkulja ima mlade, ti so bržkone kje blizu, jutri zarana bomo šli po volčiče in jih pobili!“ Kmetica je prišla vsa razkuštrana in je prinesla žganja, dekle so prišle v spodnjih krilih in plaho opazovale volkuljo, občudovale so strmele na divje hlapce, ki so vihteli svoje nože in pripovedovali zgodbe o volčjih tolpah. Slednjič so vrgli odrto truplo ubite zverine ven v ledeno noč v kot. Še nekaj časa so rjoveli pijani glasovi v hlevu, dekle so odšle. Nato je ugasnila luč in vse je bilo spet tiho.

(Konec sledi.)

Slovenska prosvetna zveza izreka pevcem in pevkam osrednjega, pliberškega dekleškega in brnškega moškega zbora za njihovo brezprimerno požrtvovalnost o priliki vojaške proslave na Štefanovo najtoplejšo zahvalo in svoje iskreno priznanje. V posebni meri veljaj zahvala vrlima voditeljema zborov kakor tudi članom dunajske akademske družine! — Osrednji odbor.

Svojim rojakom v domovini in tovarišem na fronti želim prav srečno novo leto vojak Schwager Foltej, rodom iz Loge vesi, sedaj na zapadu.

Rož slovi po svojih pesmih in pevcih. Svečani so še nedavno uživali sloves najboljšega zbora, Šentjakobčani se smejo ponášati s svoječasnim edinstvenim nastopom v radiu, spodnji Rož pa ima svoj dekleški zbor — glinjske dečle. Na sliki jih vidite! Nemara

fol. Korenjak.

bi se upale uspešno tekmovati z vrlimi Pliberčankami, saj imajo večšo voditeljico, dobre glasove in vrhu vsega v pripomoček še pravcato klavirsko harmoniko. Bog naj jih živi, naša dobra dekleta!

Zadnji številki našega lista je bila priložena vplačilnica. Naročniki naj se je blagovolijo poslužiti za kritje naročnine za novo leto in za ev. preostale zaostanke. Celoletna naročnina za tednik z mesečno prilogo „Mladi Korotan“ znaša pet mark. Kdor zna ceniti pomen slovenskega tiska v Veliki Nemčiji, bo točen tudi pri plačilu naročnine!

V pojasnilo gospodarjem. — Od več strani so nas vprašali, čemu bo služila določitev enotne vrednosti (Einheitswert) nepremičnin in nova določitev zemljiškega davka (Grundsteuermaßbescheid). Enotna vrednost nepremičnin bo odslej vsaj za 6 let podlaga za določevanje dohodninskega in prometnega davka za vse kmete, ki ne vodijo računskih knjig. Nadalje se bo na podlagi te vrednosti določali davek na premoženje, na nakup nepremičnin in na dediščino. Nova določitev zemljiškega davka stopi v veljavo z aprilom t. l., ko bodo občine razpisale zemljiški davek na podlagi nove mere. Zato naj kmetje dobljenih listin nikar ne vržejo v stran, marveč jih skrbno preštudirajo. Prizivi naj se vlagajo samo v nujnih slučajih, če more davkoplačevalec jasno dokazati pomoto ali krivico.

Nova spričevala v ljudskih šolah. Prosvetni minister je izdal odredbo, po kateri se odslej delijo spričevala v ljudskih šolah v vsakem polletju. Uspehi se vrednotijo v naslednjih stopnjah: prav dobro, dobro, zadovoljivo, zadostno, pomanjkljivo, nezadostno. Številke se pri klasifikaciji uspehov ne rabijo več. „Ajnzerji, cvajarji itd.“ torej odpadejo. Uspehi v poedinih telovadnih panogah se vrednotijo s številkami od 1 do 9. Po končani ljudski šoli dobi učenec posebno odpustno spričevalo, kjer so predvidene tri stopnje uspehov: prav dobro, dobro, v celoti zadovoljivo; splošni opis učencev odpade.

Drvarjeva nesreča. — V Remšeniku pri Železni Kapli bivajoči drvar Martin Storgel je spravljal hlude na grofovo žago. Med delom se nenadno odtrga v strmini hlod, ga zadene v levo nogo ter mu prelomi kost. Ponesrečenca so takoj odpravili v celovško bolnico.

St. Michael ob Bleiburg. — Šmihel pri Pliberku. Minulo nedeljo smo nesli k zadnjemu počitku Štoparjevega očeta z Rut. Rajni je bil skromen in priden kmet, ki je moral kamniti plininski grudi z znojem in trudom otimati borni kruhek za svojo družino. Veliko veselje je imel rajni z lepo gubejo živino, zato je bil pri kupovanju le-te zelo izbirljen in je često obhodil celo Podjuno, da je le iztaknil neke vola, ki mu je bil po volji in je bil potem ponos njegovega hleva. Naj boljši gospodar in oče počiva v miru, ženo in otročičke pa naj tolaži Bog! V celovski bolnici je umrl mladi Pungračev Tonček iz Dolinčič. Pri Kravtu na Bistrici se je ponesrečil drvar Franc Karničar; prepeljali so ga v celovško bolnico. — V sredo je pogorelo Videršekovo poslopje v Dolinčičah. Živino so rešili, le tri svinje so ostale v plamenih ter so poginile.

Smrtna nesreča (Feistritz — Bistrica v Rožu). — Na dan nedolžnih otročičev je šel 11 letni šolar Hubert Pegrin, najemnikov sin pd. Plavčev v Zavrhu, šapat. Med potjo sede nekemu vozniku na hlude. Nenadno se v strmini pretrga veriga, voznik ne more več obvladati konja, konj skoči s poti in pri tej priči se sani prevrnejo in težki hloidi padejo na dečka in ga s strašno silo pritisnejo h tlom. Mali je bil na mestu mrtev. Pokopali smo ga 30. decembra ob lepi udeležbi ljudstva. Naj bi bil sprejet v družino nedolžnih otročičev v nebesih!

Ebental — Žrelec. — V nedeljo 29. decembra je po dolgi bolezni umrla gospodinja Krumplove domačije gopša Ana Suppanz. Že dalje časa je bolehal na težki notranji bolezni, hude bolečine je prenešala z vzorno požrtvovalnostjo in sprejela opetovano tolažila Cerkve. Zapušča moža in troje otrok, ki so ob bridki izgubi predobre mamice hudo prizadeti in vživajo sočutje vseh znancev in okolice. Blaga žena, ki je bila vzor verne in nadvse marljive kmetice, je dosegla svoje 49. leto. Sveti ji večna luč!

Ferlach — Borovlje. Dne 22. decembra je umrl v celovski bolnici tukajšnji 48 letni učitelj Heinz Quantschnig. Rajni je rodom iz Borovelj in je po svetovni vojni večino let bil za učitelja na tukajšnji šoli. Umrl je na posledicah želočne operacije in bil pokopan dne 24. dec. na celovškem pokopališču.

Koroški drobiž. — Pokrajinski namestni vodja Franc Kutschera je spet prevzel svoje mesto. — V Dobrolah nad Baškim jezerom je bil otvorjen nov dom Hitlerjeve mladine. — Na Otmanjah se je pri spravljaju hlo dov ponesrečil delavec Vladislav Kawa. — Pri Celovcu se je ponesrečil pri spravljaju drv delavec Valentin Wrulich. — V Sinji planini so prijeli nevarnega divjega lovca v osebi nekega delavca iz St. Oswalda. Z zanjkami je že dalje časa lovil jelene in srne.

Naše gospodarstvo

Steber kmetije.

Op. ur. — V tej in naslednjih številkah našega tednika priobčujemo v gospodarskem kotičku našega tednika izredno zanimive in poučne sestavke izkušenega živinozdravnika o reji domačih živali. Gospodarji in gospodinjice naj jih pozorno prebirajo in s pridom uveljavljajo v svojem gospodarstvu.

Predniki vseh naših živali so se pred tisoč in desettisoč leti kretali svobodno, si iskali po mili volji svoj živčev ter se borili s sovražniki za svoj obstoj. Človek, ki je kmalu spoznal koristi, ki bi jih od posameznih živali mogel imeti, si jih je polagoma udomačil. Napravil si jih je pokorne in zato je tudi prevzel dolžnost, da za nje skrbi. On hoče imeti od živali koristi in imel jih bo toliko več, čim bolj naravno jim bo pustil živeti in čim bolj jim bo postregel.

Prva dolžnost gospodarjeva je, da pripravi živalim primerno bivališče. Svetlo naj bo, dovolj svežega zraka in kolikor mogoče malo blata in gnojnice naj bo v njem. Ako mi opazujemo naše stare zgradbe, bodisi hiše ali hleve, bomo opazili, da so skoraj povsod okna zelo majhna. Izgleda, kot bi se ljudje bali sončne svetlobe in svežega zraka. Vzrok, mislim, da bo v tem, ker so v prejšnjih časih morale biti šipe radi slabih prometnih vezi zelo drage in tudi zelo težko dobiti. Tega danes ni več. Denar, ki ga bo pri novi zgradbi odnesel steklar, ne pride v poštev. Zato naredimo dovolj in tudi dovolj velika okna! Poskrbeti moramo tudi za sveži zrak s tem, da napravimo primerne ventilacije, ne da bi s tem povzročili prepiha. Gnoj naj se trebi iz hleva tako pogosto, da ne bo povzročal smrada, gnojnice naj se odteka v gnojnično jamo! Ako se gnoj na gnojnišču pravilno obdelava, ponovim: obdelava, tedaj tudi ne bo slabši od onega, ki se tedne nabira pod živino.

Ako je količjak mogoče, naj se zida tako, da bodo posamezne vrste živali ločene. Posebno naj bi ne bili med istimi stenami konji in svinje. Primeru, da napravi gospodar v govejem hlevu kakšen prostorček za svinjo s prasci, ker bi jim v svinjskem hlevu, potem ko so pitane svinje poklane, bilo prehladno, mislim, da ne bo mnogo oporekati.

Zima je oni čas, v katerem gospodar lahko pokaže, koliko on o živinoreji razume. Poglavitno načelo naj bo: Čez zimo ne držati več živali, kolikor jih more prekrmiti in sicer dobro prekrmiti. Slama naj se ne šteje za krmo, marveč samo kot primes, ker ona ne daje nobenih redilnih snovi in se uporablja samo za to, da žival lažje in bolj temeljito prebavi ostalo krmo. Gospodarjev ponos naj ne bo število govedov v hlevu, marveč skupna teža vseh govedov, kar jih v njegovem hlevu stoji. Dobro rejeno govedo mu bo dalo več mleka, mu bo odvrгло več denarja, medtem ko v nasprotnem slučaju od shušane živinčeta ostane kup kosti, ki se v gotovih slučajih morejo zakopati, ker na njih ni nič uporabiti.

V jeseni in zimi je tudi čas, ko se pitajo svinje. Mislim, da mi bodo gospodinje potrdile, ako rečem, da je pitanje svinj umetnost, ki se mora šele priučiti, in mlada gospodinja, ki pride k hiši, ima lepo doto v tem, ako zna svinje pravilno krmiti in pitati. Če pa tega ne obvlada, tedaj naj se le kmalu priuči od svoje prednice, če seveda ona zna, ker drugače pri svinjah ne bo mnogo izkupička.

Namen pitanja je, v kolikor mogoče kratkem času napraviti iz plemene svinje kolikor mogoče debelo. To bo šlo tem hitreje, čim več bo svinja pojedla in čim bolj krepko hrano ji bomo dali. Da pa svinja mnogo poje, ji moramo predvsem podajati krmo, ki nima mnogih redilnih snovi, to pa zato, da mora žival veliko pojesti, preden se čuti nasičeno, in zato je najbolj primerna repa. Z repo torej se začne priprava za pitanje svinj. Pri njej se svinje vampajo, kakor naše gospodinje pravijo. Tej se polagoma začne primešavati več krompirja in žito, dokler na zadnje ne dobe samo krepke hrane. Ako gospodinja ne postopa tako, se ji bo zgodilo, da bodo svinje nekaj časa rade jedle in ko bodo napol opitane, se jim bo vse pristudilo in težave se začno. Gospodinje tarnajo, da so se jim svinje zapahnilo.

Na pomlad pričakujeta gospodinja pri svinjah in gospodar pri kobili mladega življenja. Za oboje se je treba pripraviti, ker mlado nežno bitje rabi toplo in suho ležišče. Vse stene, ki obstojijo iz opeke ali celo iz kamenja ali betona, je treba obiti z deskami tako visoko, da jih prasci, tele ali žrebe ne dosežejo z gobcem. Voda namreč, ki se pozimi nabira na vlažnih zidovih, je prenasočena z apnom in povzroča pri živalih, ako jo lizejo, kronično vnetje čreves, kar se na zunaj kaže v obliki driske, ki jo je na žalost zelo težko zdraviti in na njej pogine dosti živali. Torej je bolje biti prej previden. Deske imajo tudi to prednost, da vzdržijo ograjeni prostor bolj topel.

Pri teletih mnogokrat opazujemo, da se rada ližejo ali da po prvem tednu pobirajo po tleh slamo in podobno. Vse te, za tele neprebavne snovi se nabirajo v želodcu in se dostikrat skopijo v kepo, ki začne zdravju nagajati. Tele postane žalostno, dobi drisko in mnogokrat opazujemo pri takšnih teletih tudi napihnjenost po zauživanju mleka. Domača sredstva tukaj ne bodo mnogo pomagala in tudi druga zdravila dostikrat odpovedo; zato je najbolje, da se daje teletu od rane mladosti do nekaj mesecev nagobčnik. Ko doseže svojih 5 ali 6 tednov, se mu more seveda začeti pokladati že malo sena. Na njem naj si utrdi svoj želodec. V nadaljnjo vzrejo mladih živali se na tem mestu ne moremo poglobljati, pri- pomnil bi samo toliko, da je od vseh žitaric najlažje prebavljiv oves, sledi mu ječmen. Rž je najtežja. Koruza se daje samo živalim, katere se naj pita- jo ali onim, od katerih zahteva mnogo moči, torej konjem pri težkem delu. Mladim živalim torej najbolj ustreza ovsena moka, ki se polagoma začne v- kuhavati v mleko, ki je v poznejši do- bi lahko posneto. (Se nadaljuje.)

Pri menjavi poslov ob koncu leta ne smemo pozabiti predpisa, po katerem je treba odhajajoče in nastopajoče posle prijaviti vsaj tekom 3 dni po od- hodu oz. nastopu. Do 15. januarja t.l. je treba plačati zaostale prispevke. Točnost v tej zadevi je v interesu gos- podarjev samih.

Apno naročajo v zimskih mesecih. V letu 1939 se je količina apna, katero je porabilo kmetijstvo v Vzhodni mar- ki, zvišala za petkratno višino. Od ja- nuarja do oktobra 1940 je dosegla že osemkratno prejšnjo višino. Zato ap- narne niso mogle ugoditi naročnikom, ki so želeli dobave tekom enega ali dveh tednov. Kdor namerava za vigred kupiti večjo množino apna, naj ga to- rej takoj naroči.

Razdolžitvena akcija za najemnike je zaenkrat zaključena s koncem minu- lega leta. Udeležiti so se je mogli na- jemniki kmetijskih, gozdnih in vrtnar- skih posestev in še posestniki, katerih najeti grunt je večji od lastnega. Svo- je prošnje so morali oddati do konca decembra. Novega termina ni in bodo preostali interesi morali čakati na novi tozadevni razglas.

Podpore za nabavo strojev. Proš- nje za subvencijo kmetijskih strojev je dež. kmečka zveza reševala z dostav- kom, da se je treba ugodnosti držav- ne subvencije poslužiti vsaj do 31. de- cembra. Z ozirom na to, da ni bilo vsem kmetom mogoče, da bi si v tem času dobavili zaželjene stroje, ker to- varne niso dotegnile naročilom, je bil termin podaljšan do 1. marca 1941. Dotlej je treba stroje, za katere so do- voljene državne podpore, na vsak na- čin dobaviti, sicer se podpora ne iz- plača.

Zasebne žrebce morajo posestniki v letu 1941 javiti za premovanje naj- pozneje do 10. januarja 1941. V pri- javi navedejo svoje polno ime, dokaz žrebčevega pokolenja in licenčno do- voljenje. Licencovani bodo samo žreb- ci, ki so stari najmanj 2 in pol leta. Stroški za licencovanje znašajo za ži- val 27 RM.

Oskrba z usnjem. V kmetijstvu je usnje potrebno za ljudi in živalsko vprego. Zato je bilo odrejeno, da sme gospodar v alpskih predelih povodom domačih kolin sam ohraniti svinjske kože. Odda jih koncesioniranemu stro- jarju in dobi nazaj celo kožo. Ima pa gospodar še drugo možnost: kožo lahko strojarju proda in dobi zanjo posebno nakazilo za nakup usnja. Vendar mora biti strojar za izstav- ljanje tovrstnih nakazil upravičen. Za govejo kožo dobi petinko njene teže v usnju. Torej za kožo, težko 30 kg, 6 kg usnja. Petinko usnja dobi tudi od prodanih svinjskih kož. Desetinka teže je dovoljena pri prodaji telečjih kož. Torej je v interesu kmetov, da živalske kože takoj oddajo ali strojar- ni za lastno uporabo ali pa jih zame- njajo za usnje.

V vsakem hlevu termometer! — Krave, telefa, svinje, prašiči in kureti- na so proti mrazu zelo občutljivi; manj stori mraz konjem, ovcam in mlademu drobižu. Najboljša hlevska peč so ži- vali same. Zato bo gospodar prepre- čil, da bi bili pozimi večji hlevski pre-

deli prazni. Živina stoji ožje skupaj. Ve- like hleve z malo živine bo predelil z lesenimi stenami. Enako si bo pomagal pri visokih hlevih, v katerih bo poteg- niti nekaj vmesni strop. Pod 10 stopinj toplote naj hlevska temperatura ne pade nikoli. Vrata in tudi okna zadel- lamo s slamnatimi poveznici, od znotraj bomo vrata, ki se manj ali sploh ne rabijo, obdali s konjskim gnojem. Tudi s steljo ne smemo biti pozimi preštedljivi. Če pa hleve pozi- mi zanemarjamo, nazaduje pri kravah mlečnost, svinje se slabo redijo, konji postajajo mršavi in še mnoga živin- ska bolezen se rada udomači.

Po svetu naokoli

Kokoš iz Galicije.

Takrat, ko so najhujše divjali boji na gališkem višavju, je zvečer sporo- čila straža, da leži blizu zapuščene ga- liške vasi, kar na prostem polju, vo- jak, ki mu je bila krogla prebila nogo. Tista njiva, kjer je bilo le majhno skrovišče za ranjenega vojaka, se je raztezala med ruskimi in nemškimi po- stojankami, tako da že drugo jutro ni bilo moči niti misliti na to, da bi ran- njenec dobil kako pomoč. Z največjo muko je bil ušel iz ruskega ujetništva, a ponoči, ko je bil zaradi izgube krvi, lakote in žeje napol mrtev, se je bil splazil v opuščen strelski jarek sredi tiste njive.

Zaradi bližine sovražnih čet in pa ker je bil zmeraj bolj slab, ni imel ran- njenec nobene prilike, da bi bil dal ka- kovo znamenje in tako tudi ni mogel pričakovati pomoči od svojih tovari- šev, zlasti še, ker so bili ti medtem premestili svoje postojanke. Tako je bil v svoji prvi noči trpljenja že obra- čunal v svojem samotnem skrivališču z vsem življenjem, z domovino in s po- zemsko ljubeznijo. Jutro je pričako- val brez vsakršnega upanja in v zvezi s smrtjo. Toda ko se je začelo daniti, je ves obnemogel od lakote zagledal belo kokoš v bližini na polju, ki je prav zložno in zadovoljno stopicala proti svojemu, iz krompirišča in stare slame sestavljenemu skrivališču. Brezskrbno je počenila v kot, čepela nekaj časa in je pustila blesteče se belo jajce v gnez- du, ko je odhajala na svoj sprehod v okolico.

Sedem dni in sedem noči je ranjeni vojak, tako ves v strahotah med smrt- jo in življenjem, prebil v tem skriva- lišču, in sleherni jutro je prišla kokoš, da mu je prinesla življenja za bodoči dan. Vsak dan je s tresočo se roko in po mučnih urah pričakovanja, zdva- janja in smrtnega strahu vzel jajce, ki mu ga je nedolžna in nerodna poslan- ka položila poleg njegovega bridkost- nega ležišča. Sijajna postava kakega angela bi ne bila mogla njegovim bo- lečinam in njegovemu zaupanju prina- šati večje tolažbe, kakršno mu je de- lila ta živalca, ki mu je, poslana od nebeške dobrote usmiljene Vsemogoč- nosti, vsak dan obnavljala najvišjo do- brino — to je — življenje.

Ko je bilo čez sedem dni moči poi- skati izgubljenega vojaka in so se ga tovariši spomnili, da bi ga pokopali, misleč, da je mrtev, so ga našli še di- hajočega, dasi v jako žalostnem sta- nju; vendar mu je bilo življenje še ohranjeno. Poslednje, kar je napol onesveščen dejal, je bila prošnja, da naj vzamejo kokoš s seboj.

V glavnem prevezovališču je ranje- nec polagoma okreval. Polkovnik, ki je kot prvi slišal zgodbo o tej čudoviti rešitvi življenja, je zaukazal, naj pri- neso kokoš v ondotni strelski jarek. Tam so jo vsi, ki so jo spoznali, ča- stili kot posebno bitje. Z vojaki je pre- stala vsa prodiranja in vsi so jo varo- vali kot živo pričo, da se utegne člo- vek rešiti tudi iz take stiske, ko ni že nikjer nobene pomoči več.

Spričo smrti, ki je v vojski dan na dan na obisku, spričo strahot lastnih usodepolnih trenutkov, je bila na bo- jišču sleherni duša prežeta z iskreno, globokoverno hvaležnostjo. Kokoš je dolgo časa bivala v strelskem jarku, vsak dan si je navzlic vsem neprilika- m motnjam sama poiskala živeža v o- kolici in se je v mraku zmeraj vrnila k vojakom. Da je bila ta kokoš tako izredno domača in priljudna, izhaja od-

Dobra volja je pol zdravja. — Več- krat opazujemo kmete in kmetice, ka- terih ni mogoče spraviti ob njihovo dobro voljo. Bodi delo še tako napor- no in garanje še tako hudo, vedno spet se jim ukrade vesel nasme- na ustna. Ljudje pravijo o njih, da so v svoji življenjski volji neukrotljivi. Imajo pa taki ljudje tudi več od živ- ljenja, katero iščejo od njegove lepe, vesele strani. In kar je najbolj čudno: tudi najhujše napore in najtežje udar- ce prenašajo z neko lahkoto in se u- spešno protivijo vsakrati boleznim. Smeh je pol zdravja, ta lepi pregovor se na njih vidno uresničuje.

tod, ker gališki kmetje, ki sestojijo njih hiše navadno le iz dveh, komaj drug od drugega ločenih prostorov, zmeraj skupaj živijo s svojimi živalmi.

Pri nekem napadu na Stryj se je ko- koš izgubila, vendar se mi dozdeva tako samo po sebi umevno, da je iz- nova odšla nekam, kjer je po božji vo- lji spet kakemu človeku rešila življenje.

Razburjenje na otoku Cejlonu. — Iz najlepšega cejlonskega templja, ki se nahaja v skrivnostnem gozdu pri mestu Kandy, je nedavni izginil zob slavnega početnika budizma, Bude, ka- terega pagani na vzhodu božansko častijo. Novica o strašni izgubi je šla takoj od ust do ust in kmalu se je dvignilo strašno razburjenje in hkrati pojavil obup. Po starem izročilu je Buda sam izročil svoj zob cejlonske- mu kralju. Knezi so z največjim spo- štovanjem čuvali dragoceno svetinjo. A že njim je skrivnostni zob nenadno izginil, izgubi pa je sledila na Cejlonu strašna stiska in preganjanje. Končno so zob našli v posesti neke portugals- ke družbe in so zanj ponujali neiz- merne zaklade. Portugalci so ostali neizprosnji, a zob se je nenadno spet pojavil v prelepem templju. Odslej je bil Cejlon miren do danes. Sedaj pa pričakuje ljudstvo trpljenje vseh vrst, dokler se čudoviti zob spet ne povrne.

V Washingtonu so pričeli pravo voj- no proti kosom. Ti sicer prijetni ptiči so se namreč v mestu tako razmnožili, da so postali prav nadležni. Mestni očetje so hoteli biti usmiljeni proti črnokrilcem in so nabavili nekaj du- catov sov, da bi pregnale kose iz me- sta. Res se je pričela prava divja voj- na med uharicami in kosi, v kateri se- ve podlegajo slabši. Medtem pa so se namnožile sove in mestni magistrat je za novo skrb bogatejši.

Kače namesto psov. — Indijanci v Mehiki imajo prav svojevrstno nava- do. Psov ne poznajo, pa so si za ču- varje svojih kolib izmislili velike, štiri do pet metrov dolge kače, katere so udomačili in jim prepustili varstvo do- mov. Te kače, katerih je v tamošnji deželi vse polno, so kmalu postale pri- ljudne, igrayo se z otroki, lovč pod- gane in čuvajo hišo. Če pride k hiši tujec, ga takoj napadejo.

Kako ga je kurirala pijače. — Eva Šiletič iz Bjelovara je kaj odločna že- na. Ni in ni mogla trpeti, da bi ji bil njen mož pijanec. Nedavno se je spet vračal domov precej natrkan. Doma mu žena da kozarec z vinom, v kate- rega je natrosila paprike in luga. Mož se je vzradoščen ozrl na družico in ko- zarec v dušku popil. Kmalu pa so ga napadle hude bolečine, začel je silno kričati in na pomoč prihiteli sosede- je so ga takoj odpravili v bolnico. Tam so mu izprali želodec in rešili življe- nje. Žena je morala pred sodnika, ki ji je diktiral 600 din kazni, a to samo pogojno. Mož se ji je kmalu vrnil do- mov dvakratno „kuriran“.

Prehitro je obljubil. — Ameriške- mu milijonarju Jamesu (reči: Žemsu) Ow v Filadelfiji je padla v glavo prav svojevrstna domislica. Za svojo pet- desetletnico je razglasil, da bo vsa- kemu, ki nosi ime James kakor on, da- roval po en dolar. Obljubo so pona- tisnili tudi listi. Na veliko godovni- kovo presenečenje se je zglasilo kma- lu nad pol milijona Jamesov in vsak je zahteval svoj dolar. Dobro ali slabe volje je moral držati svojo obljubo, pa je za to zaslovel po vsem novem sve-

tu. — Kaj, če bi se enakega spomnil še kateri naših premožnejših Janezov ali Hanzejev?

Na izviren način si je izdrl zob neki železničar iz Wisconsina v Ameriki. Bolni zob si je namreč privezal na močno nit, drugi konec pa pritrdil k zadnjemu vozu tovornega vlaka, ki se je pripravljaj na odhod. Ta metoda bi se prejkone obnesla, da se železničar ni v zadnjem trenutku ustrašil. Name- sto da bi tedaj, ko je začel vlak odha- jati, obstal, je začel teči kakor nor za njim. Na ta način je sicer za kratek čas preložil bolesten trenutek, nazad- nje pa se je spotaknil in padel. Tedaj mu je vlak izdrl zob, a obenem si je pri padcu zlomil nogo.

Zadnji kalif Turčije in sultan Abdul Medžid je nedavno umrl v Nici v sta- rosti 71 let. Vladal je le dve leti. Bil je silno bogat, zelo izobražen in nadar- jen pesnik in slikar. Bil je edini svoje linije v dinastiji Osmanov, ki je umrl naravne smrti.

Ob priliki popisa tujih državljanov v Zedinjenih državah je neki zgodovi- nar objavil članek, v katerem trdi, da so že stari narodi spoznavali ljudi s pomočjo prstnih odtisov. Tako je za stare Kitajce dokazal, da so se poslu- ževali prstnih odtisov, enako tudi sta- ri Asirci. Prste so utisnili v ilovico, ki so jo nato spekli.

Nove skorajšnje potrebe je napove- dal italijanski seismolog Rafaele Ben- dandi v bazenu Sredozemskega mor- ja, v Mali Aziji in na otokih Holanske Indije. Bendandi je svoj čas tudi toč- no napovedal potres v Romuniji.

Smeh je zdrav

Pri vražarki. „Gospod Bric, karte kažejo, da se boste v kratkem poro- čili.“ — „Tako? Pa povedo tudi, ka- ko se bo pisala moja žena?“ — „Se- veda! Gospa Bric.“

Sodobni otroci. V šoli govori učitel- j o živalih in vpraša: „Povejte, u- čenci, kako imenujemo živali, ki sprav- ljajo hrano za zimo!“ — Mihec: „Špe- kulante, gospod učitelj!“

Zanestljiv znak. Mož: „Ali, draga ženka, kako moreš trditi, da sem pri- šel včeraj pijan domov? Saj si vendar slišala, da sem bil čisto trezen in da sem celo še navijal gramofon.“ — „Na- vijal si, samo si namesto gramofonske plošče vzel pokrov posode za mleko.“

Profesor Joža na potovanju. Pro- fesor Joža je znamenit geograf. Ne- davno si hoče pri kolodvorskem oken- cu kupiti vozni listek in zahteva tako- le: „Prosim, vozni listek v Rim, mesto, ki ima okoli 1.200.000 prebivalcev, le- ži na levem bregu reke Tibere, je glav- no mesto Italije ter ga imenujejo več- no mesto in zibelko kulture. Prosim, povratni vozni listek!“

Izpolnjena želja. V družbi pripove- duje nekdo, koliko želj se mu je v živ- ljenju izpolnilo. Pa se oglasi plešast gos- pod: „Meni se je v celem življenju iz- polnila ena sama želja.“ — Radovedni ga vprašajo: „Katera, povejte!“ — „Ko me je nekoč v šoli učitelj vlekel za lase, sem si želel, da bi bil plešast.“

Mnenje je spremenila. Neža: „Veš, Mojca, da se bom prihodnji pust po- ročila?“ — Mojca: „Ne! Pa si vendar še nedavno trdila, da moških ne ma- raš.“ — „Že, a včeraj me je sosedov Janez zasnubil.“

Kratkovidnost. Naša stara mama je zelo kratkovidna. Tudi v postelji nosi očala. Pa smo jo nekoč vprašali, če- mu rabi v spanju očala. Tako je od- vrnila: „Da lahko spoznam ljudi, o katerih se mi sanja.“

Razočaranje. Mamica pride domov. Marjetica ji pade okoli vratu in jo za- čne na vse načine ljubkovati. Janezek pa mamico komaj pogleda. Mamica: „Vidiš, Janezek, kako je Marjetica do- bra in kako vesela, da sem se vrnila. Ti pa me niti ne vidiš.“ — „Janezek odvrne: „Mamica, Marjetica je tvojo belo obleko polila s črnilom, jaz pa ne!“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt Achatelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gos- podarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.